

Olympiáda zo slovenského jazyka a literatúry
Ročník 07-7. ročník, školský rok 2014/2015
Krajské kolo
Kategória: B
Úlohy

PRVÁ ČASŤ

Čas na vypracovanie testu: 30 minút

Ukážka 1 (text upravený pre potreby testu)

Príklady perál našich susedov

Viete, čo majú spoločné mestá Kopřivnice a Příbor okrem toho, že sa v **Slovenčine/slovenčine** ťažko vyslovujú? Sú to miesta, ktoré by ste nemali vynechať počas vašej dovolenky alebo výletu k **naším/naším Západným/západným** susedom. Okrem toho, že obe mestá môžu byť cieľom cesty za poznaním, môžu sa tiež stať „základným táborom“ pre **d'alšie/d'alšie** zoznámenie sa s Moravskosliezskym krajom.

Tam, kde vyrábajú autá značky Tatra

Kopřivnice, toto mesto nám na Slovensku stále znie ako miesto, kde sa vyrábali autá s názvom našich veľhôr. Kto by nepoznal luxusné osobné tatry a neprekonateľné nákladiaky rovnakej značky. Tie prvé sú už dnes bohužiaľ len predmetom záujmu zberateľov **veteránov**, tie druhé sa však stále vyrábajú, hlavne pre zahraničné trhy.

Najviac sa o histórii automobilky dozviete v miestnom technickom múzeu. Čaká vás tu moderná a rozsiahla prehliadka toho, čo sa v kopřivnickej automobilke vyrábalo a vyrába – od kočov, cez prezidentské limuzíny až po expedičné vozidlá... Múzeum sa nedávno podrobilo zásadnej rekonštrukcii. Rozhodne by ste ho nemali vynechať, najmä ak ste do regiónu pricestovali s chlapcom vo veku od 6 do 100 rokov.

Mestečko plné histórie

Len niekoľko kilometrov od Kopřivnice určite navštívte mestečko Štramberk. Práve sem miera turisti najčastejšie. Okrem malebného námestia tu nájdete zvyšky hradu Trúba s impozantnou vyhlídkovou vežou. Štramberk ale ponúka oveľa viac. Je to napríklad mestská pamiatková rezervácia, ktorú tvoria pôvodné drevené domčeky a úzke dláždené uličky. Nájdete tu hneď niekoľko múzeí, jedno je venované miestnemu rodákovi, maliarovi a ilustrátorovi Zdeňkovi Burianovi a v druhom nájdete voskové figuríny v životnej veľkosti, ktoré ukazujú výjavy z pohnutej histórie mestečka pod Beskydami.

http://tlacovespravy.sme.sk/ts/4106/koprivnice-pribor-stramberk-priklady-peral-nasich-susedov/?utm_source=sme-titulka&utm_medium=widget&utm_campaign=tlacove-spravy#rf=wq-p

1. Napíšte nasledujúce slovné spojenie pomocou fonetickej transkripcie, t. j. ako prepis jeho zvukovej podoby.

navštívte mestečko

2. Vypíšte z prvého odseku ukážky 1 prídavné meno, v ktorom sa uplatnil zákon o rytmickej krátení.

.....

3. Podčiarknite v nasledujúcom rade slov tie, ktoré majú odlišný lexikálny význam.
veľkolepý, vznešený, impozantný, malebný, rozsiahly, honosný

4. Vypíšte z ukážky 1 dve častice, ktoré majú presvedčiť čitateľa, aby dané lokality navštívil.

.....

5. Ktoré z nasledujúcich tvrdení je podľa ukážky 1 správne?

- A. Autor navrhuje Příbor ako miesto, odkiaľ turisti podniknú výlety do okolia.
- B. Automobilka Tatra Kopřivnice bola vždy výhradne výrobcom rôznych typov áut.
- C. V Příbore a Kopřivnici sa nachádzajú stanové tábory pre turistov.
- D. Autor pokladá posadnutosť mužov autami a ich históriou za zbytočnú detinskosť.

6. Vypíšte zo zvýraznených dvojíc slov v prvom odseku ukážky 1 vždy to slovo, ktoré je napísané z hľadiska pravopisu správne.

.....

7. Vypíšte z ukážky 1 grafému, ktorú slovenčina nemá.

.....

8. Podľa ktorého vzoru sa skloňuje slovo Kopřivnice?

.....

9. Napíšte tvar N pl. zvýrazneného slova v druhom odseku ukážky 1.

.....

10. Vypíšte z 3. odseku ukážky 1 slovo, ktoré v ňom má expresívny význam.

.....

11. Vypíšte z ukážky 1 slovo, ktoré má význam: rušný, nepokojný.

.....

12. Ktorý slohový postup v ukážke 1 dominuje?

.....

Ukážka 2 (upravená pre potreby testu)

HRA... ILÚZIA... SEN... HRA V HRE

Bohatý padovský šľachtic Baptista Minola má dve dcéry: staršiu – večne zlostnú a neznášanlivú Katarínu a mladšiu – krásnu, dobre vychovanú a vždy poslušnú Biancu. O jej ruku sa uchádza množstvo nápadníkov. Otec má však jednu podmienku – mladšiu dcéru vydá až vtedy, keď sa nájde manžel aj pre tú staršiu. Mladý a urastený Lucentio, jeden z nápadníkov Biancy, súperí o ruku svojej vyvolenej s Hortensiom. Do hry o Biancu sa zapojí aj Lucentiov kamarát Tranio, ktorý sa za neho preoblečie. Len aby sa spoločne zbavili ďalšieho nápadníka Biancy – bohatého, ale starého kupca Gremia. Ich úsilie je márne, pokiaľ sa nenájde kandidát na manžela neskrotnej Kataríny. Tento problém sa prekvapivo ľahko vyrieši príchodom drzého Petruchia z Verony, ktorý je natoľko lačný po peniazoch, že je pripravený okamžite sa oženit s akoukoľvek ženou, len aby získal svoj finančný „úlovok“. Len jednu prekážku musí zdolať: dobyt' dosiaľ neoblomnú pevnosť ženskej hrdosti a skrotiť si svoju Katarínu.

Svet sa drobí... Je akýmsi polorozpadnutým cirkusom! A my v ňom hráme svoje smiešno-trápne, vopred rozdane úlohy. Drsných krotiteľov, klaunov a pierotov, obratných žonglérov či prefikanych eskamotérov...

*Jedna z najznámejších a najobľúbenejších Shakespearových komédií hovorí o premenlivosti a zložitosti vzťahov medzi mužom a ženou, o súboji pohlaví. O vzájomnej manipulácii medzi ľuďmi. V hre sa miešajú prvky **XXX** komédie s intenzívnou energiou commedie dell'arte. Ale aj divadlo výsmechu a krutosti, ohňostroj slovných hračiek či napätie fyzickej akcie. Z dnešnej perspektívy je hra rovnako politická, ako aj žánrovo a tematicky provokujúca, rodovo nekorektná, **sexistická**. Vtipná, ironicky krutá, drsne súčasná.*

Premiéra: 19. septembra 2014 vo Veľkej sále DAB v Nitre

Predstavenie trvá: 2h 30'

Zdroj: <http://www.dab.sk/sk/hry/186/skrotenie-zlej-zeny-/>, 25. 10. 2014

13. Vypíšte z ukážky 2 meno postavy, ktorá je typická pre kommediu dell'arte.

.....

14. Napíšte v správnom pravopisnom a gramatickom tvare názov umeleckého smeru, ktorý patrí na zakryté miesto v ukážke 2, ku ktorému hra patrí.

.....

15. Doplňte i/i/y/ý do nasledujúcej vety.

Petruchio nepatrí k Bianc__n__m nápadníkom.

16. Napíšte pravopisne správne názov divadla, ktoré podľa ukážky 2 hru Skrotenie zlej ženy uviedlo 19. septembra 2014.

.....

17. Ktorý slovný druh využíva autor ukážky 2 na diferencovanie postáv?

.....

18. Lexikálny význam zvýrazneného slova *sexistická* v ukážke 2 je

- A. diskriminujúca ženy.
- B. manipulatívna voči publiku.
- C. orientujúca sa výhradne na sex.
- D. odhaľujúca krutosť vo vzťahoch.

19. Z ukážky 2 vyplýva, že

- A. konflikt Lucentia a Gremia Shakespeare postavil na fyzickom kontraste.
- B. zbavenie sa soka v láske pokladá autor ukážky 2 za kruté.
- C. podľa autora ukážky 2 sa hra zaoberá rodovými stereotypmi.
- D. za provokujúcu tému a politické narážky v hre si jej autor získal rešpekt.

20. Podčiarknite slová, ktoré majú rovnaký počet slabík ako slovo *komédie*.

napätie, podmienka, preoblečie, Lucentio, premiéra, pierotov

21. Koľko talianskych miest sa spomína v ukážke 2?

.....

22. Vypíšte z ukážky 2 antonymum k prídavnému menu *neskrotná*.

.....

23. Pre ktorú postavu zo Shakespearovej komédie platí podľa autora ukážky 2 označenie *drsní krotitelia*?

.....

24. Druhý odsek ukážky 2 vyznieva ako

- A. nihilistický názor na svet.
- B. ateistický názor na svet.
- C. fatalistický názor na svet.
- D. religiózny názor na svet.

25. Vypíšte z ukážky 2 aspoň 1 značku.

.....

DRUHÁ ČASŤ – PÍSOMNÁ

Čas na vypracovanie: 30 minút

Napíšte krátky článok do novín (približne 20 – 30 viet), v ktorom potenciálnym záujemcom predstavíte región, v ktorom žijete.

TRETIA ČASŤ – ÚSTNA

Predneste približne 5-minútový diskusný príspevok, v ktorom sa vyjadríte k téme Význam turistiky pre rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Použitá literatúra:

http://tlacovespravy.sme.sk/ts/4106/koprivnice-pribor-stramberk-priklady-peral-nasich-susedov/?utm_source=sme-titulka&utm_medium=widget&utm_campaign=tlacove-spravy#rf=wg-p

<http://www.dab.sk/sk/hry/186/skrotenie-zlej-zeny-/>, 25. 10. 2014

Autorský tím: PhDr. Alena Polakovičová, PhDr. Katarína Hincová, PhD.,
Recenzenti: PhDr. Eva Vrbanová, PaedDr. Mária Melichárová
Slovenská komisia OSJL
Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2015